

ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЕКТУВАННЯ ВАРІАТИВНОГО СКЛАДНИКА ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Мачача Т. С.

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу технологічної освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Зміст варіативного складника профільної середньої технологічної освіти за своєю сутністю є інтегрованим – він не розглядає лише якусь окрему предметну галузь, а об'єднує і систематизує знання з різних навчальних предметів для системного й поглибленого вивчення особистісно, національно, соціально і професійно значущих тем. Забезпечує можливість осмислено оволодівати знаннями у контексті розв'язання реальних життєвих проблем, створеними корисними й естетичними продуктами.

Основою побудови інтегрованих курсів за вибором технологічної освітньої галузі є, по-перше, розуміння її змісту як педагогічно адаптованої моделі соціального досвіду людства в контексті проектно-технологічної культури організації виробництва; по-друге, знання про способи проектно-технологічної діяльності як фундаментального об'єкту змісту технологічної освіти, в якій формуються ключові і предметна компетентності учнів [1, с. 63].

Ключовою характеристикою інтеграції змісту технологічної освіти є його спрямованість на формування цілісної картини світу, розуміння процесів –виробничої сфери для знаходження особистісних смислів у процесі учіння, самоідентифікації і самовизначення.

Крім того, зважаючи на процеси, які нині відбуваються у глобалізованому світі та на теренах нашої держави, важливим завданням є узгодження й інтеграція цілей технологічної освіти – загальнолюдських, національних, освітніх, професійних, особистісних [2].

Розглянемо особливості інтеграційного підходу до побудови змісту курсів за вибором.

1. Процедура інтеграції варіативного складника змісту профільної середньої технологічної освіти починається з формулювання теми курсу за вибором, яка виникає з виявлення пізнавальних і професійних інтересів та потреб учнів. Тема курсу повинна передбачити оволодіння достатньо широким, логічно й цілісно завершеним діапазоном базових, спеціалізованих, професійно значущих і прикладних знань, які формують цілісне уявлення про виробничу сферу, її взаємозв'язки з людиною, природою, суспільством, національною культурою тощо. Все це важливо для самопізнання, об'єктивованого вибору подальшого освітнього і професійного шляху.

2. Одиницею організації інтегрованого змісту технологічної освіти є спосіб проектно-технологічної діяльності. Зміст вибудовується за структурою цієї діяльності, що забезпечує цілісність і єдність змісту і процесу навчання, можливість здобувати дієві знання у контексті життя учнів, усвідомлено оволодівати сучасними формами організації виробництва – проектуванням, технологією реалізації спроектованого, рефлексією. Забезпечується можливість коротко проживати історію організаційної виробничої культури в межах обраного виду діяльності, а це і є, за визначенням німецького філософа Г. Гегеля, справжньою освітою.

3. Проектно-технологічна діяльність як завершений цикл навчального проекту інтегрує визначені філософами і психологами основні види діяльності – пізнавальну, ціннісно-орієнтовану, перетворювальну (проектувальну і практичну), комунікативну, естетичну.

Варто підкреслити, що для повноцінного життя і розвитку людини провідною є творча перетворювальна діяльність, яка є основою змісту сучасної технологічної освітньої галузі Нової української школи. Лише реалізуючи себе в цілісній, особистісно і соціально значущій перетворювальній діяльності, учні мають змогу в повній мірі виявити свої індивідуальні особливості, розвивати психофізіологічні і сенсорні властивості, кінестетичні відчуття, осмислено змінювати себе і навколишнє середовище.

На сьогодні провідним видом діяльності в закладах загальної середньої освіти залишається пізнавальна діяльність. Інші, серед зазначених основних видів діяльності, розділені порівно за

предметами і циклами навчання: у предметах природничого й гуманітарного циклу переважає пізнавальна діяльність, а також присутня ціннісно-орієнтована діяльність; мистецького спрямування – естетична діяльність. Комунікативну діяльність у повній мірі ще належить увести до освітньому процесу Нової української школи.

4. Процес вивчення інтегрованих курсів за вибором базується з одного боку на інтеграції психічних процесів особистості учня – вольових, емоційних, інтелектуальних, інтуїтивних, що забезпечує формування цілісності знання через способи проектно-технологічної діяльності, з іншого – інтеграції фізіологічних, соціальних, творчих, естетичних і духовних потреб, що забезпечує позитивну мотивацію учіння.

Педагогічна практика впровадження Нової української школи на рівні початкової освіти показує, що спроба реалізації завдань технологічної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» унеможлиблює формування в учнів предметної проектно-технологічної компетентності, використання потенціалу інтеграційних можливостей галузі для їхнього всебічного розвитку. Зміст технологічної галузі у підручниках нового покоління «Я досліджую світ» представлений фрагментарно і не забезпечує в повній мірі реалізацію чинних освітніх типових програм. Виявлені негативні явища спонукають до серйозних досліджень змісту технологічної освітньої галузі на рівні базової та профільної середньої технологічної освіти, попередження ймовірних руйнівних процесів.

Література.

1. Мачача Т. С., В. В. Юрженко Стратегії розвитку технологічної освіти в середній загальноосвітній українській школі: наскрізність змісту і структури. *Український педагогічний журнал*. 2017. Вип. 2. С. 58-68.

2. Мачача Т. С. Основні підходи до розроблення змісту курсу за вибором «Проектування виробів в етностилі». *Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2018 рік*. К. : Інститут педагогіки, 2018. С. 210-211.

ПІДРУЧНИК ФІЗИКИ ЯК ЗАСІБ ДІАГНОСТИКИ СФОРМОВАНOSTІ СКЛАДНИКІВ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ

Мельник Ю. С.,

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу біологічної,
хімічної та фізичної освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Одним із напрямів удосконалення базового курсу фізики є посилення компетентнісної спрямованості вимог до рівнів навчальних досягнень учнів. Підвищення ролі особистісного чинника в засвоєнні предметного матеріалу зумовлює переосмислення не лише змісту курсу, а й технологій контролю та оцінювання знань, представлення освітніх результатів у проекціях на компетентності як прояв застосування набутого пізнавального досвіду в конкретних життєвих ситуаціях.

Важливим засобом діагностики сформованості складників предметної компетентності учнів гімназії має стати підручник фізики нового покоління, зміст та методичний апарат якого створено на засадах компетентнісного, особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів.

Компетентнісно-орієнтовані підручники містять відповідні тестові завдання, якими визначається неперервний спектр готовності й здатності учнів до використання набутих предметних знань, умінь і ціннісних ставлень у практичній діяльності. Застосування педагогічних тестів забезпечує вірогідність і порівнянність освітніх результатів учнів, усебічність і об'єктивність оцінювання їхньої навчальної діяльності. Зміст тестів підручника має корелювати із відповідними завданнями зовнішнього незалежного оцінювання та підлягати загальноприйнятим критеріям і статистичним вимогам – валідності, надійності, складності, диференціюючій здатності тощо.